

Mount Rushmore & Crazy Horse

Bergen verzetten om naar de hemel te reiken

In de Black Hills van South Dakota in het noorden van de Verenigde Staten reiken twee monumenten om het hardst naar de hemel. Mount Rushmore National Memorial is een eerbetoon aan vier van Amerika's meest invloedrijke presidenten, terwijl Crazy Horse Memorial werd geboren uit de ophef die de bouw van Mount Rushmore veroorzaakte. Kunnen twee lijnrecht tegenover elkaar liggende monumenten toch voor saamhorigheid zorgen? *Meridian Travel!* besloot tot een vergelijkend monumentenonderzoek. TEKST & FOTOGRAFIE MARTIN SCHÄFER

De grote man achter Mount Rushmore was Gutzon Borglum, een beeldhouwer die ervaring had met het werken met zeer grote objecten. Toen geschiedkundige Doane Robinson en senator Peter Norbeck hem in 1923 benaderden met het voorstel om toerisme in South Dakota te promoten door middel van een nationaal monument in de natuur, was hij onmiddellijk enthousiast.

Borglum koos voor Mount Rushmore, een granieten gewelddenaar die niet alleen solide genoeg was, maar ook nog eens prachtig in de zon lag. Als onderwerp had hij vier presidenten in zijn hoofd, allen vanwege hun invloed op het land in de voorliggende 150 jaar. George Washington verdiende een plek als de eerste president van het land, de vader van de Verenigde Staten. Het opstellen van de Onafhankelijkheidsverklaring leverde de derde president, Thomas Jefferson, zijn plek op de berg op. Theodore Roosevelt wordt genoemd om zijn onverschrokken leiderschap tijdens de economische *boom* die Amerika rond 1900 meemaakte én om zijn liefde voor de natuur. De aanwezigheid van Abraham Lincoln, ten slotte, symboliseert Amerika's herstel

na haar grootste beproeving, de Burgeroorlog. Vier klinkende namen, die Borglum verlokten tot de uitspraak: "Amerika zal langs deze skyline marcheren."

Concessies

In 1927 begonnen de werkzaamheden aan Mount Rushmore, na een hoop geschuif met fondsen en politiek gekrakeel. De berg in kwestie was voor de Lakota namelijk een zeer heilige plaats, waar *chief* Black Elk had gerust tijdens een spirituele reis die eindigde op het nabijgelegen Harney's Peak. Toch konden talloze protesten niet voorkomen dat drillboren op 4 oktober de eerste gaten in de berg maakten. In 1934 werd het eerste beeld onthuld, dat van George Washington, en zeven jaar later volgde het laatste, het hoofd van Abraham Lincoln. In de veertien jaar die het project in totaal in beslag had genomen, hadden zo'n vierhonderd arbeiders feitelijk meer dan zes jaar aan het monument gewerkt. Daartussen zorgden het weer en vooral overheidsbemoedeningen voor vertraging. Want hoewel Mount Rushmore tijdens de Grote Depressie voor felbegeerde banen zorgde, drukte de financiering ervan de overheid zwaar op de maag. Borglum vocht als een tijger voor zijn levenswerk en moest dientengevolge veel concessies

doen. Zo liet hij zijn plan om ook de torso's uit te houwen noodgedwongen varen, en staakte hij onder protest het werk aan de Hall Of Records, een ambitieus project in de berg waar Amerika's meest belangrijke wapenfeiten geëerd moesten worden. Uiteindelijk zou Borglum de laatste onthulling niet meer meemaken; de beeldhouwer overleed plotseling in maart 1941. Zijn zoon Lincoln, toen al twee jaar vervangend hoofdopzichter omdat zijn vader constant op zoek was naar geld in Washington, legde de laatste hand aan het monument. Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog en het feit dat de kunstenaar was overleden, had de overheid in al haar wijsheid besloten dat Mount Rushmore af was.

Heilige heuvels

Kort daarop kreeg de Pools-Amerikaanse beeldhouwer Korczak Ziolkowski een brief van Henry Standing Bear. De Lakotachief stelde simpel: "Mijn medechiefs en ik wilden de blanke graag laten weten dat de roodhuid ook grote helden heeft." In 1948 kroop Ziolkowski daarom uit een gare groene legertent onderaan Thunderhead Mountain en startte zijn versleten dieselgenerator. Met touwen, beitels, boren en dynamiet op zijn rug beklom de veertigjarige voor de eerste

Deze gaten worden voorzien van ontstekingskoord, dichtgestopt met kleine steentjes en achter elkaar ontstoken

Nadat het grove werk is gedaan, worden de details met een speciale lasbrander verfijnd en gladgemaakt

keer de ladders die hij, in de 34 jaar die zouden volgen, ontelbare malen zou beklimmen.

De keuze voor Crazy Horse lag enigszins voor de hand. De Lakota kozen hem omdat deze held niet alleen strijdbaar, maar ook zorgzaam, wijs en toegewijd was en een tragische dood stierf die zijn leven onwaardig was. Uit de berg komt dan ook straks een steigerend, snoevend paard met daarop een metaforische versie van Crazy Horse die met opgeheven hoofd en strakke blik zijn linkerarm naar de einder heft. Ziolkowski verwees hiermee naar een woordenwisseling die de chieft ooit gehad zou hebben, symbool voor het eeuwige probleem tussen de blanke Amerikanen en de Lakota. Want toen een blanke hem ooit smalend vroeg: "Waar is je land nu dan?" antwoordde Chief Crazy Horse eenvoudig: "Mijn land is waar mijn doden begraven liggen."

Een perfect een-tweetje

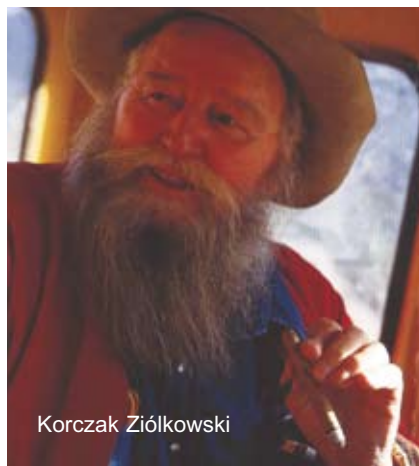
Nadat Ziolkowski in 1982 overleed, zeten zijn vrouw Ruth en de kinderen het

werk op de berg voort. Zo had hij het immers gewild, want Ziolkowski's laatste woorden voor zijn vrouw Ruth waren: "Je moet op de berg werken. Maar doe het langzaam, zodat je het goed doet." Dat het op zijn minst nog zestig jaar duurt voordat Crazy Horse Memorial eindelijk af is, moge duidelijk zijn. En dat vindt niemand hier echt erg: In de loop der jaren is de wilskracht om deze berg te verzetten nauwelijks afgenomen, ondanks alle tegenslagen en verzet. Dit ongelooflijke project is daarom boven alles een groot eerbetoon aan de wilskracht van niet een, maar twee

dromers. Want als Crazy Horse uiteindelijk in voltooid glorie over 'zijn' land uitkijkt, kijkt Korczak Ziolkowski met opgeheven hoofd over zijn schouder mee.

South Dakota is natuurlijk gebaat bij het monument, af of niet. Het is niet alleen een perfect een-tweetje met Mount Rushmore, maar ook een belangrijke hoeksteen van de 'Great Faces-Great Places'-campagne die het toerisme promoot. Ook is het van belang dat de Lakota deze plek behouden en kunnen zien groeien, als zogenaamd bastion van vooruitgang en eetherstel.

En zo kan het gebeuren dat twee van Amerika's meest bekende monumenten praktisch naast elkaar in het zonlicht verrijzen. Alle problemen en tegenstanden spijt, verenigen beide eerbetonen bezoekers uit het hele land op één plek, waar ruimte is voor herdenking en discussie tegelijk. Waar geschiedenis ruim baan maakt voor de toekomst, gesymboliseerd door de vijf leiders die hier naar de hemel reiken. En de twee visionairs, die bergen voor ze verzetten. ■

Korczak Ziolkowski

Overzicht van het ambitieuze project, dat nog zeker zestig jaar gaat duren

Na en voor

Praktische informatie Mount Rushmore & Crazy Horse

Ligging & bereikbaarheid

Mount Rushmore National Memorial en Crazy Horse Memorial liggen beide in het zuidwesten van de staat South Dakota, in het noorden van de Verenigde Staten. Rapid City is het dichtstbijzijnde vliegveld, te bereiken vanaf de luchthavens van Minneapolis/St. Paul, Chicago en Denver. Deze worden door dagelijkse vluchten verbonden met Schiphol.

Vervoer

Crazy Horse Memorial ligt aan de US Highway 16/385, op ongeveer 25 kilometer van Mount Rushmore National Memorial, dat aan Highway 244 ligt.

Klimaat & beste reistijd

De staat South Dakota heeft warme zomers en koude, sneeuwrijke winters. De temperaturen liggen gemiddeld tussen -10 graden Celsius in de winter en gemiddeld 23 graden Celsius in de zomer. In de praktijk kun je geen peil trekken op welk weer er komen gaat; het kan binnen een halve dag omslaan. Mei tot en met september zijn het meest geschikt om naar South Dakota af te reizen, waarbij de lente en zomer het natst zijn en in de herfst de Indian Summer toeslaat.

Openingstijden & prijzen

Mount Rushmore National Memorial is gratis toegankelijk, maar parkeren kost tien dollar. Het Memorial is 's zomers van 08:00-

De verschillende stadia van het beeld door de jaren heen

Beeld van Gotzun Borglum

22:00 uur geopend, 's winters sluit het om 20:00 uur. Ze sluiten hier de dag af met een verlichtingsceremonie, voorafgegaan door een korte film, het gezamenlijk zingen van het volkslied en het strijken van de vlag. Van mei tot en met augustus vindt deze ceremonie om 21:00 uur plaats, in september gebeurt dat een uurtje eerder. Het complex rond Crazy Horse Memorial is in de zomermaanden dagelijks open vanaf zeven uur 's ochtends en sluit nadat de lasershow is afgelopen. In de winter kun je het geheel van 08:00-17:00 uur aanschouwen. Toegang kost tien dollar per persoon. Van half oktober tot en met mei is de toegang gratis als je per persoon drie blikken voedsel meeneemt voor de lokale liefdadigheidsorganisatie. Indianen, actieve militairen en scouts mogen altijd gratis naar binnen.

Evenementen

De dag bij uitstek om Mount Rushmore te bezoeken, is natuurlijk Independence Day. Een dag eerder, op 3 juli, vindt er onder meer een spectaculair vuurwerk plaats, gevolgd door allerlei activiteiten en muziek op de dag zelf. Wie op de arm van Crazy Horse wil staan, moet in het eerste weekend van juni meedoen aan de zogenaamde Volksmarch, waarbij jaarlijks zo'n vijftienduizend mensen de tien kilometer naar het Memorial wandelen. Elke Memorial Day

(laatste maandag in mei) en Labor Day (eerste maandag in september) houden ze hier bovendien open huis, met extra festiviteiten, een Indiaanse-kunstmarkt en grote explosies voor het publiek.

Accommodaties

Het dichtstbijzijnde plaatsje is Custer, waar een kleine keur aan hotels, motels en B&B's in een gezellige ambiance te boeken is.

Meer informatie

Op www.crazyhorse.org vind je allerhande nieuws, achtergronden en praktische zaken. Ook zie je live hoe het werk aan het Memorial er bijstaat op een webcam. De site van de National Park Service vertelt je alles over Mount Rushmore op www.nps.gov/moru/

Meer weten over de omgeving? De interactieve en zeer overzichtelijk site van South Dakota Tourism – www.travelsd.com – is een voorbeeld voor de rest; voor foto's, video en heel veel informatie over de staat en haar attracties is dit de enige stop die je hoeft te maken. Tot slot is het boek *Begraaf Mijn Hart Bij De Bocht Van De Rivier* van Dee Brown, ISBN 9062657095, een goede manier om meer te weten te komen over Crazy Horse, Sitting Bull en de slachtpartij bij Wounded Knee. Van dit aangrijpende boek is in Amerika in 2007 een miniserie gemaakt, getiteld *Bury My Heart At Wounded Knee*, die bij de betere importzaken op DVD verkrijgbaar is.

